

CANADA

INTERNATIONAL SCIENTIFIC
ONLINE CONFERENCE

INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION

**23 FEBRUARY
2022 YEAR**

CANADA, OTTAWA

ISOC
INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
ONLINE
CONFERENCES

**INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND
RESEARCH IN EDUCATION**
International scientific-online conference

Part 3

February 23rd

COLLECTIONS OF SCIENTIFIC WORKS

CANADA 2022

INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific online conference (23rd February, 2022) – Canada, Ottawa : "CESS", 2022. Part 3– 274 p.

Chief editor:

Candra zonyfar - PhD Universitas Buana Perjuangan Karawang, Indonesia
Sunmoon University, South Korea.

Editorial board:

Martha Merrill - PhD Kent State University, USA

David Pearce - ScD Washington, D.C., USA

Emma Sabzalieva - PhD Toronto, Canada

Languages of publication: русский, english, казакша, о'zbek, limba română, кыргыз тили, Հայերեն....

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference "INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION". Which took place in Ottawa on February 23, 2022.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

© "CESS", 2022

© Authors, 2022

<i>GIDROGEOLOGIK XUSUSIYATLARI</i>	
Farxodova Surayyo Nizomiddin qizi Abdirimova Shaxnoza Qaxramon qizi <i>O`SIMLIKLARDA FITOPLOZAMLAR VA VIRUSLAR KELTIRIB</i> <i>CHIQRADIGAN KASALLIKLARNING BELGILARI</i>	198
Pirmanova G.N Amirqulova Dilnoza <i>INGLIZ TILI TO`GARAK DARSLARIDA ANGLIYA BADIY MEROSINI</i> <i>O`RGATISH</i>	202
Abduraxmonov Qayimjon Sharibjonovich <i>AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA UNING IMKONIYATLARI</i>	207
Алимова Мадинабону Исломжон Кизи <i>НАЗВАНИЕ ПУБЛИКАЦИИ: ” ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ РОЛЬ АНГЛИЙСКОГО</i> <i>ЯЗЫКА”</i>	211
Ra'noxon Maxsudaliyeva <i>TEACHING SPEAKING IN PRIMARY CLASSES IN FOREIGN LANGUAGE</i> <i>LESSONS USING INTERACTIVE METHODS</i>	214
Turdialiyeva Shahrizoda <i>UZBEK CLASSICS ABOUT THE DEVELOPMENT OF SCIENCE</i>	217
Yodgorova Maftuna Shokir qizi Latipova Gullola G'ani qizi <i>SUYAKLAR SINISHI VA CHIQISHI</i>	220
Muydinov Kamoliddin Baxodirovich Xamidov Abubakir Qodirjon o'g'li <i>O`ZBEKISTON SHAROITIDA BALIQCHILIK XO`JALIKLARIDA</i> <i>BALIQCHILIK KLASSTERLARINI TASHKIL ETISH</i>	226
A'zamjonova Farangizbonu <i>ADJECTIVES AND ITS TYPES</i>	229
Iroda Gafurova <i>ADVERBS IN ENGLISH</i>	233
Aziza Burxonova Ixtiyorovna <i>CHET ELLARDA VA MAMLAKATIMIZDA CHET TILIGA O`RGATISHNING</i> <i>ZAMONAVIY METODLARI</i>	237
Д.Давронов <i>ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН</i> <i>ФОЙДАЛАНИШНИНГ ҲОЗИРГИ ҲОЛАТИ</i>	242
Дилшод Давронов <i>ОНА ТИЛИ ЎҚИТИШНИ ИНТЕГРАЦИЯЛАШГАН МЕДИАТАЪЛИМНИ ТАТБИҚ</i> <i>ЭТИШ ИМКОНИАТЛАРИ</i>	246
Usimjonov Abdullojon <i>“NEMIS TILINI O`QITISHDA TIL VA LUG`AT O`YINLARI”</i>	250
Мадина Матёқубова Хабибуллаевна <i>НАВОИЙНИНГ МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ОЛАМИ</i>	253
Зохидова Г.Х Рахмонов У.Н	257

ОНА ТИЛИ ЎҚИТИШНИ ИНТЕГРАЦИЯЛАШГАН МЕДИАТАЪЛИМНИ ТАТБИҚ ЭТИШ ИМКОНИАТЛАРИ

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6247110>

Дилшод Давронов

Бухоро давлат университети

Дунёда ахборот маконининг глобаллашуви, очиклиги ва оммавий коммуникациянинг кучайиши интеграциялашган медиатаълим мухитида таълим олувчиларнинг интеллектуал ривожланишини таъминлаш имконият-ларини кенгайтирмоқда. Европа давлатлари, АҚШ, Австралия ва Россия каби ривожланган хорижий мамлакатларда медиатаълим, шахс ривожланишида медиа билан мулоқот маданиятини шакллантириш, ижодий, коммуникатив қобилиятлари, тахлилий-танкидий фикрлаш компетенция-ларини шакллантириш орқали медисаводхонликни эгаллаш имконини берди. Шу боис фан-таълим-ишлаб чиқариш интеграцияси шароитида ўқувчиларни медиатаълим мухитида замонавий касб соҳаларига йўналтиришнинг инновацион усуллари ва технологияларидан фойдаланишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Таълим жараёнида медиатаълим воситаларидан фойдаланиш ўқувчиларни мустақил фикр юритишга, интеллектуал салоҳияти, ижодкорлик фаолиятини ривожлантиришга, ахборот олиш, уни қайта ишлаш, умумлаштириш, зарур хулосалар чиқаришга ўргатади. Юқоридагилардан хулоса қилган ҳолда, шуни таъкидлаш жоизки, бугун медиатаълимнинг назарий асосларини пухта ўрганиб, амалиётда қўллаш мақсадга мувофиқ. Ахборот коммуникация технологиялари (АКТ) глобаллашуви шароитида таълим жараёнига ўзига хос талаблар қўйилмоқда. Бу талаблар бевосита медиатаълимни таълим жараёнига татбиқ этишга бевосита ва билвосита тааллуқли.

Медиатаълим воситаларидан ўқув машғулотларини ташкил этишда фойдаланиш дарсни мазмун ва сифат жиҳатдан юқорироқ поғонага кўтаришга, дарс жараёнида таълим олувчиларда ахборот маданияти ва ундан ўринли фойдаланишни юксалтиришга хизмат қилади. Дарс жараёнида ўқитувчи ўқувчиларга назарий билим бериш билан бирга ўқув материалларини юқори даражадаги инновацион техника воситалари ёрдамида намойиш қилиш имкониятига эга бўлади.

Халқаро микёсда эътироф этилган энг илғор таълим тизимларида медиапедагоглар томонидан бўлажак мутахассисларда медиакомпетентликни шакллантириш, медиатаълим технологияларини интеграциялаш, интерактив дастурий таълим воситаларидан фойдаланиш, фан ва ижтимоий соҳада инновацион ёндашув асосида тадқиқотлар ўтказиш, медиатеchnолог мутахассисларни тайёрлаш борасидаги илмий тадқиқотларга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Европада CLEMI маркази

медиа таълим масаласига бағишланган газета, журнал ва китобларни чоп этиш, медиамаданият муаммоларига бағишланган ресурсларни тўплаш билан шуғулланади [168, б. 4]. Муқобил, экологик тоза энергия манбаларидан фойдаланишга алоқадор медиа таълим ресурслари қуёш энергетик қурилмаларидан биноларни иситиш ва совутиш, чучук сув олиш, мева ва полиз маҳсулотларини қуритиш, бошқа турдаги энергияни электр энергиясига айлантириш, биогаз ва биомасса олиш ҳамда турли технологик жараёнларнинг медиа таълим технологиялари воситасида интеграциялаш ўқувчиларнинг билим ва таффаққурини бойитади, ижодий қобилиятларини ривожлантиришда муҳим ўрин эгаллайди.

Мамлакатимиз таълим тизимида амалга оширилаётган ислохотлар натижасида таълим муассасаларининг электрон ресурслар базаси, ахборот тизимларини ривожлантириш, таълим йўналишларининг ўқув-методик таъминотини такомиллаштириш, ўқув жараёнига ахборот технологиялари ва дастурий таълим воситаларини тадбиқ этиш имкониятлари кенгайди.

Республикада фан-техниканинг жадал тараққий этиши натижасида ахборот оқимининг ошиб бораётганлиги сабабли уларни ўқувчиларга саралаб зарур ахборотларни етказиш, таълим жараёнида назарий билим, амалий кўникма ва малакаларни шакллантиришда ўқув материалларининг турли кўринишларда қабул қилиниши таълим самарадорлигини оширишда муҳим омиллардан саналади. Шунга кўра, таълим қандай шаклларда олиб борилишига қарамасдан дарс давомида маъруза, ақлий ҳужум, кичик гуруҳларда ишлаш, баҳс-мунозара, ролли ўйин, кейс-стади, давра суҳбати, лойиҳа, муаммоли вазият, чархпалак, елпиғич, йўналтирувчи матн каби методлардан фойдаланиш ва ўз ўрнида қўллаш муҳим аҳамият касб этиб, ўқувчиларнинг билими, кўникма ва малакаларини ривожлантиришга ёрдам беради.

Президентимиз Ш.М.Мирзиёев мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маърузасида – “тажрибали педагог ва мутахассисларни жалб этган ҳолда, ўқув режа ва дастурларини тубдан қайта кўриб чиқиш зарур. Олдимизда ёшларга тарбия бериш, психология ва бошқа турли соҳаларда кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш бўйича мураккаб вазифалар турибди” – деб таъкидлаб ўтдилар [1]. Ўқувчи-ёшларнинг замонавий билимларни эгаллаши, инновацион ахборот-коммуникация технологиялардан фойдалана олиш кўникма ва малакаларига эга бўлиши, уларнинг келажакда ўз йўлини тўғри танлай олишига эътибор қаратиш ҳар бир педагог олдида турган долзарб вазифалардан ҳисобланади.

Бугунги кунда Республикада таълим тубдан ўзгарди, яъни бошқа мазмун, бошқа ёндашувлар, бошқа муносабат, бошқа ҳулқ, юқори даражадаги педагогик жараёнлар, бошқа педагогик менталитет тавсия этилмоқда, жумладан:

таълим мазмуни янги такомиллаштириш кўникма ва малакалар, ахборотлар устида амаллар бажариш, қобилиятни ривожлантириш, фан муаммоларини ижодий ҳал қилиш ва таълим дастурларида инновацион технологик жиҳозлар билан бойитилмоқда;

ахборотларнинг анъанавий усуллари – оғзаки ва ёзма нутқ ўз ўринларини ўқитишнинг компьютер воситаларига, улкан телекоммуникация тармоғидан фойдаланишга имконият бермоқда;

педагогик жараённинг муҳим ташкил этувчиси ўқитувчининг ўқувчилар билан алоқаси шахсга йўналтирилишга қаратилмоқда;

шахснинг маънавий тарбиясига, одамнинг ахлокий қиёфасига алоҳида аҳамият берилмоқда;

замонавий ахборот, педагогик, инновацион, интерфаол ва ноанъанавий ўқитиш технологияларини яратишда фаннинг аҳамияти кучаймоқда.

Ҳозирги вақтда инновацион таълим тизимининг барпо этилиши, ўқув жараёнига педагогик ва ахборот-коммуникация технологиялари ютуқларидан ўз ўрнида фойдаланиш билан чамбарчас боғлиқ. Бу, айниқса, табиий фанларни ўқитиш жараёнида педагогик технологиялар, ўқитишни инновацион методлар билан бир каторда ўз ўрнида ахборот- телекоммуникация технологияларга (АКТ) асосланган ўқитишнинг янги шакл, воситаларидан фойдаланишга асосланган. Бугунги кун бўлажак мутахассисларга фақатгина тайёр билимларни бериб қолмай, уларга электрон-ахборот ресурслардан фойдаланишни ўргатиш, уларнинг янги кўринишларини яратиш усуллари, йўллари ва воситаларини ўргатиш муҳим масалалардан ҳисобланади.

Фанлараро боғланиш асосида дарсларни ташкил этиш учун, биринчи навбатда, интегратив тавсифдаги ўқув материаллари мазмунини аниқлаш зарур бўлади. Айнан шу масалалар бўйича умумтаълим тизимида физика ва астрономияга оид интегратив материалларни, уларнинг дастурлари асосида ўрганилган. Интеграция тенденцияси, фан ва техникада, таълимда мавжуд бўлиб, у фан асосларини, билимларни амалиётда қўллашга, ўқув фанлари мазмунини такомиллаштиришга олиб келади. Интеграция тенденцияси орқали, турли фанлардан эришилган билимлар бир-бирига боғланган ҳолда, объектни ўрганишга ҳар томонлама, умумий ёндашилади ва шу йўл билан борликни яхлит тушуниш, чуқур ўрганиш амалга оширилади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Мирзиеёв Ш.М. Танкидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалиқ қондаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иктисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иктисодий дастурнинг энг муҳим устувор

йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза. – Тошкент: Ўзбекисон НМИУ, 2017. – 104 б.

2. Исакулова Н.Ж. Узлуксиз таълим жараёнида ўқувчиларга фанлараро экологик тарбия беришнинг назарияси ва амалиёти (умумий ўрта таълим ва педагогика коллежининг «Бошланғич таълим» йўналиши мисолида). Автореф. пед. фан. докт...дисс. – Тошкент, 2012. – 32 б.

3. Карлыбаева Г.Е. Инновацион таълим технологиялари шароитида физика ўқитувчисининг методик тайёргарлигини шакллантириш. Автореф. пед. фан. номз...дисс. – Тошкент, 2012. – 24 б.

4. Карпук В.В. Фармакогнозия. – Минск: БГУ, 2011. – 340 с.

5. Ковшарова Т.В. Формирование медиаобразованности старшеклассников в эколого-информационном педагогическом пространстве урока. диссертация ... кандид. пед. наук. – Иркутск, 2006. – 186 с.